

כיצד מברכין פרק שישי ברכות

מ"א.

עין משפט נר מצוה

צ"ה א ב מיי פ"ח מהל' ברכות הל' ג סג
עשין כ טושיע' א"ח ס'
ר"ח סקיף 6:
צ"ג א מיי סג טושיע'
ש"ס סקיף 7:
צ"ד מיי פ"ח מהלכות
טומאת רגלים הל' ו:
צ"ה ח מיי סג הלכה ו:
צ"ז ו מיי פ"ג מהל'
טומאת מת הל' ב
ו'פ"ח הל' טו:
ק ז מיי פ"ח מהלכות
טומאת רגלים הל' ו:
לפון ר"ל:
ח מיי פ"ח מהלכות סג
הלכה 6:
קב ט מיי פ"ח מהל' כ"ט
הלכה 3:

תורה אור השלם

1. א"ר חקת השערה ונפן
התורה והפיו א"ר ח"ר ששון
דברים ח ח

מוסף תוספות

א. בתוס' ר"ש הוסיף, ואי
על היות מברך תחילה
למה הוצרך לפרש שאין
הצנן פוטר את הית והלא
לעולם יברך על הצנן
לבסוף. ב. בתוס' ר"ש
הביא את זה בשם ה"ר
שמעיה בשם ר' האי.
ג. בתוס' ר"ש הוסיף,
ומאי קשיא לימא ליה
תמרי עריפא ליה, ע"כ
י"ל דהתני דלקמן אתא
כ"י יהודה וכולהו אמוראי
דלקמן כר"י ס"ל.

רבינו חננאל

אמר עולא מחלוקת
בשברכותיהן שוות דר'
יהודה סבר מין שבעה
עדיף והבין סבר מין חביב
עדיף. בשברכותיהן שוות
אין כשר מהם עיקר, ובין
אם בריך על שאר פירות בין
אם בריך על שבעת המינים
יצא, דקיימא לן בחבמים
דחידר ורבים הלכה כרבים,
אבל בשאין בברכותיהן
שוות וכי כגון פירות
האילן ירוק, דברי הפל
מברך על זה וחזור ומברך
על זה, ועל איזה שירצה
מקדים ומברך, ואפי' היה
מברי ממין שבעה. הפל
במאי עסקין כשהצנן
עיקר, אבל אם אין הצנן
עיקר ולא חביב, מברך על
היות ואח"כ על הצנן,
דאפשרי בברכות עדיף, ולא
אמרין מברך על הצנן
ונפטר ויתבדיק בורא פרי
האדמה על פירות האילן
יצא, דאין להפקיע ברכת כל
כי האי גונא. דנאמר ר'
יונתן כל הפסוק כולו
לשעורין נאמר חטה דתני
הנכנס לבית המנוגע וכליו
על וכו', פירשנוהו במסכת
סוכה.

אבל בשאין בברכותיהן שוות. פירש"י כגון כגון וזית ושזב אין כאן מחלוקת כיון שאין האחד פוטר את חצירו אפי' (א) ר' יהודה מודה לאין עדיפות בשבעת המינים אלא מצדך על איזה שירצה מחלה והצניז לו ואחר כך יברך על השני וכן יש לפרש דרבי יהודה מודה לחכמים הואיל ולא פי' הגמ' מוטב שנאמר שיחיד מודה לרבים ולא רבים מודים ליחיד והקשה רש"י ולברך על הגנון ולפטר את הזית דהא תני לעיל בירך על פירות האילן צ"פ האדמה יאל ומירך דשאי התם שאין שם אלא חד מינא וטעה ובירך צ"פ האדמה אבל כהא כשצריך צ"פ האדמה על הגנון לא פטר את חצרו שהוא צ"פ העץ אפי' דיעביד וא"ת הא אמרנו לעיל (דף עג.) גבי עובדא דבר קפרא דזרכת בורא פרי האדמה חשיבא טפי משהכל לפי שמזכרת טפי א"כ גם צ"פ העץ חשיבא טפי מזכרת צ"פ האדמה וי"ל דלא חשיב צ"פ העץ כל כך מצ"פ האדמה כמו שחשבו צ"פ האדמה משהכל ומי"ש הלכות גדולות דצ"פ העץ תקדים לצ"פ האדמה דמזכרת טפי היינו לפי המסקנא דלקמן דפליגי בשאין ברכותיהן שוות וק"ל כ"י יהודה אצל להאי לישנא דלמרי דלא פליגי בשאין ברכותיהן שוות לא ממוקס פסק דהלכות גדולות דפירשנו לעיל: **מיריבי** היו לפניו צנן וזית מברך על הצנן וכו'. ופריך אלמא דמזכר צ"פ האדמה אפילו לפטור צ"פ העץ המינים וכ"ש קליות שהן כמו כן משבעת המינים דמזכר עליהן צ"פ האדמה לפטור את (א) התפוחים לכן רריך להנהיג הכי דכפרישית ט לעיל צאין ברכותיהן שוות כמו תפוחים וקליות: **א"ר ירמיה** דהקדים דא"ר יוסף וכו'. פירש"י והר"ל לפי גרסא זו אמאי הא דלמחר רב יוסף כל המוקדם כ"י יהודה דוקא אצל ר' שמעיה גרים אמר רב יוסף וכו' ואמאי אליבא דרבנן ומיירי שאין חביבין זה מזה דהא אוליין נזר מוקדם דאי חביבין בשאין צ"פ האדמה על המינים אמרי רבנן דמברך על איזה שירצה וימילתא דרב יוסף מילתא צאפי נפשה ולא נהירא דבסמון משמע דגרס דלמחר רב יוסף ואמאי כ"י יהודה דוקא דקאמר רב חסדא ורב המונגא הוו יתבשרתא וכו' וי"ל דלא סבר לה מר להא דרב יוסף דלמחר כל המוקדם וכו': **במאי** פליגי. כלומר מאי טעמא דר' יהודה דלמחר שבעת המינים עדיף מאי עדיפות שייכא צ"פ אחר שאין יכולין לפטור שאר מינין ופשי דהעדיפות היו מן ההקדמה: **ופשן** כדי רביעית יין וכו'. פי' אם אכל עליו או לולבין כדי רביעית יין חייב אכל אם אכל כדי רביעית מים לא מחייב דקלישי והולכין בקל חוץ מן הכלי אבל כי משערין ציין לרבי שיעורא טפי שהיין הוא עב ומחזיק גודש קצת קודם שיפול מן הכוס רביעית יין ואם היה מים היה (ה) יולא יותר מרביעית: **כלי** בע"י בתים. גבי כלי עץ ממניא: חיימו

בשלא למ"ד. נובלות דמאי תמרי דזיקא ונובלות דמנתי אוקימנא בצושלי כמרא היינו דהכא קרי להו נובלות תמרה וצמנתי (לעיל ד' מ:) נובלות סתמא: **בשברכותיהן שוות.** כגון וזית ותפוחים דמרוויחו צ"פ העץ וצ"פ לפטור את שתיהן בצרכה אחת: **היצי עדיף.** איזה שירצה דמתניתין את החביב עליו משמע: **אצל בשאין ברכותיהן שוות ד"ה.** אין צרכה אחת פוטרתן וזב אין כאן מחלוקת. ואע"ג דתני (לעיל דף מ.) בירך על פירות האילן צ"פ האדמה יאל ה"מ צדד מינא וטעה ובירך עליה צ"פ האדמה אבל כגון וזית ובירך על הגנון לא נפטר זית: **פשיטא** לא גרסינן עד מיתבי. חדא שאין זו שיטת הגמ' מעיקרא קשיא ליה פשיטא דהא לית למימרא והדר קשיא ליה מצי למימרא ועוד דלא פשיטא היא אי לאו דאשמעינן עולא ה"א כגון פוטר את הזית דהתני בירך על פירות האילן צ"פ האדמה יאל: **שהיה לנו עיקר.** ששצנילו התמיל האכילה ולא אכל זית אלא אפי' חורפו של כגון דהוה ליה זית טפל ותני (לקמן דף מ.) כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על פוטר את הטפלה: **מזכר על זה נו'.** וכאן לא נחלקו: **ושני מיניס בעלמא.** כגון זית ותפוח ברכותיהן שוות והאחד ממין שבעה צ"פ האדמה וכו'.

(א) לעיל לה: ולקמן מהל' עירובין ד' ט"ז ט"ח ט"ט ז'
(ב) מולין ע"ל: טעם פליגי
(ג) מ"ט ר' מ"ח פ' מנערה פ"ד
(ד) אלוהא פ"ה מ"ג
(ה) כלים רפ"ח ע"ג ע"ג ק"פ:
עירובין ד' (ה'.) ט'
(ז) ע"ן מהלכות
ומהל' ט' (ז) נראה דהך
דכפרישית הוא קיום דבר
התוך ומתחיל דבר דהא ע"ן
באין ברכותיהן שאין על הגמ'
דלעיל ופי' כמו תפוחים וכו'
ומתב' לעיל הוא כמו עשיתי
הרבה פעמים כשמתעטבו
דבריו וכן לרבות מקום שזה
שיך לעיל והמעשים שבו
והדברים הכל לדבר אחד וכן
היה האופן מנערה
מיוולג.) (י) וי"ע 'תוס'
עירובין ד' 'תוס' סוכה ו'.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ממין שבעה וכו' לית
ליה: (ב) שם אכילת פרי
תנא פת מנין וכו' והוא פסק
בנפמן: (ג) תוס' ד"ה אבל
וכי דאפילו רבי יהודה:
(ד) ר"ה גמ' וכו' היה היוצא
ימנו:

גליון הש"ס

גמ' כל המוקדם בביתו.
ע"י מורי אצל מניח דף י"ב
ע"כ ד"ה ואלה האין:

מוסף רש"י

כל הפסוק כולו לשיעורין
נאמר. הפסוק מדבר בשמה
של ארץ ישראל שאפילו כדברי
מורה נרדיו לשער בפרומים
אוסרין שבמיה (סוכה ה').
וטבעותיו בידיו. קצומא
אלה דקרי מלכות (תוה"ק)
(שא) דומא דכחו על כתפיו
(שורבין ד' א' דומא
דסמליו (סוכה ט'). היה
לבוש כלי. וכן כולם
דקד לנשק קרוין גבוי
ונטלן אללו (שורבין ט').
והן שורבין ד' שישא.
דמתי האוכל בבת יבסו וכו'
דשקין מתי' און לן אלל
אוכל וטוב. אוכל גלל טוב.
שוכב גלל אוכל. לא אוכל גלל
שוכב מן. מ"ל יבסו גבוי
רביה. שמי פעמים כתיב יבסו
גבוי. ואם חסופי רגבות הלל
מה מ"ל האוכל. לית שעור
לשוכב כדי אכילה. לית שעור
כיוסו גבויס עד ששעה
כדי אכילה. וגופו עמא מיד
דתיב כתיב והוא לן בית
יעמא ולא כתיב כיוסו גבוי.
והאוכל בבת דהיינו שוכב
כדי אכילה יבסו גבוי (סוכה
ו. וכע"ז שורבין ד'). אכילת
פרס. אכרע בלית מן מוון
שעורה עינומ. פרס לכן
פרוסה ששעוריהו גללי כגון
האמור בעירוב דעשין מלי
כ' ספורות ותני הסם מלי
לבת המונג' (סוכה ט'). פת
חטין. שיהיה מועטת מלל
שעוריס (סוכה ט'). מיבס.
דתיב דקן אכילה. מי שסא
מיבס הוא עפוק חלילה ואינו
טורד דבריסי אחריס (סוכה ט').
ואוכלן בבלתן. ששאלת
מהר (שורבין ט'). עצם
כשעורה. מן המט (סוכה ט').
ואינו מטמא באהל.
שום טעם גלל כתיב עד שיהא
שם שערה שלמה או נובלות
או רוב זינוג. צ' שוקס וירן
אחט. או רוב מינו. קשיה
בכריס (שורבין ט'). גפן. מה
שעורו. כ' כדי רביעית יין
לגזיר. בשאר חטויני מיר.
לדעת לתי' תמסקת מיר
(ל') דמלניס ולולבין ועליו
מנעריסן לשיעור רביעית יין.
שלא יתס לכות מלל לן עד
שלא ממנו רביעית יין. ואין
דומה השעור כיום מן המין
מיס למשער ביון. משום דין
עב הוא ואינו ממחר ללל
אלא נעך ונגע על שפת
הכוס יותר מן הכיס (סוכה ט'). תאנה. מה שעורו. צה. כגוררת להוצאת שבת. שיעור כל האוכליס (סוכה ט'). כל כלי בעלי בתים שיעורין. בנקיפין. במוניס. דעד שיעקב כמולא ריחו שם כלי עליו ומקלן טומאה לפי שפעל בית הם
הוא משמחו צ' מרוינס. אבל כלי עמון שיעור טורד נקב כל שהוא (סוכה א') מתמקת כמותו מן הוה לתי' שיש שם על נכר נעמק. דכותה אמרינן שיש על שגל דלעליס חיי ולעשייס
לא חיי (ש"י שבת טז.) לה אמר ויהי טורד. ודמותה מני אמרינן ככר המניע שבת אינו חייב אלא המניע. דהוא חביב לתי' אבל אמר אינו מחייבו (בב"י).

בשלא למ"ד תמרי דזיקא היינו דהכא קרי להו נובלות תמרה וצמנתי אוקימנא בצושלי כמרא היינו דהכא קרי להו נובלות תמרה וצמנתי (לעיל ד' מ:) נובלות סתמא: **בשברכותיהן שוות.** כגון וזית ותפוחים דמרוויחו צ"פ העץ וצ"פ לפטור את שתיהן בצרכה אחת: **היצי עדיף.** איזה שירצה דמתניתין את החביב עליו משמע: **אצל בשאין ברכותיהן שוות ד"ה.** אין צרכה אחת פוטרתן וזב אין כאן מחלוקת. ואע"ג דתני (לעיל דף מ.) בירך על פירות האילן צ"פ האדמה יאל ה"מ צדד מינא וטעה ובירך עליה צ"פ האדמה אבל כגון וזית ובירך על הגנון לא נפטר זית: **פשיטא** לא גרסינן עד מיתבי. חדא שאין זו שיטת הגמ' מעיקרא קשיא ליה פשיטא דהא לית למימרא והדר קשיא ליה מצי למימרא ועוד דלא פשיטא היא אי לאו דאשמעינן עולא ה"א כגון פוטר את הזית דהתני בירך על פירות האילן צ"פ האדמה יאל: **שהיה לנו עיקר.** ששצנילו התמיל האכילה ולא אכל זית אלא אפי' חורפו של כגון דהוה ליה זית טפל ותני (לקמן דף מ.) כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על פוטר את הטפלה: **מזכר על זה נו'.** וכאן לא נחלקו: **ושני מיניס בעלמא.** כגון זית ותפוח ברכותיהן שוות והאחד ממין שבעה צ"פ האדמה וכו'.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ממין שבעה וכו' לית
ליה: (ב) שם אכילת פרי
תנא פת מנין וכו' והוא פסק
בנפמן: (ג) תוס' ד"ה אבל
וכי דאפילו רבי יהודה:
(ד) ר"ה גמ' וכו' היה היוצא
ימנו:

גליון הש"ס

גמ' כל המוקדם בביתו.
ע"י מורי אצל מניח דף י"ב
ע"כ ד"ה ואלה האין:

מוסף רש"י

כל הפסוק כולו לשיעורין
נאמר. הפסוק מדבר בשמה
של ארץ ישראל שאפילו כדברי
מורה נרדיו לשער בפרומים
אוסרין שבמיה (סוכה ה').
וטבעותיו בידיו. קצומא
אלה דקרי מלכות (תוה"ק)
(שא) דומא דכחו על כתפיו
(שורבין ד' א' דומא
דסמליו (סוכה ט'). היה
לבוש כלי. וכן כולם
דקד לנשק קרוין גבוי
ונטלן אללו (שורבין ט').
והן שורבין ד' שישא.
דמתי האוכל בבת יבסו וכו'
דשקין מתי' און לן אלל
אוכל וטוב. אוכל גלל טוב.
שוכב גלל אוכל. לא אוכל גלל
שוכב מן. מ"ל יבסו גבוי
רביה. שמי פעמים כתיב יבסו
גבוי. ואם חסופי רגבות הלל
מה מ"ל האוכל. לית שעור
לשוכב כדי אכילה. לית שעור
כיוסו גבויס עד ששעה
כדי אכילה. וגופו עמא מיד
דתיב כתיב והוא לן בית
יעמא ולא כתיב כיוסו גבוי.
והאוכל בבת דהיינו שוכב
כדי אכילה יבסו גבוי (סוכה
ו. וכע"ז שורבין ד'). אכילת
פרס. אכרע בלית מן מוון
שעורה עינומ. פרס לכן
פרוסה ששעוריהו גללי כגון
האמור בעירוב דעשין מלי
כ' ספורות ותני הסם מלי
לבת המונג' (סוכה ט'). פת
חטין. שיהיה מועטת מלל
שעוריס (סוכה ט'). מיבס.
דתיב דקן אכילה. מי שסא
מיבס הוא עפוק חלילה ואינו
טורד דבריסי אחריס (סוכה ט').
ואוכלן בבלתן. ששאלת
מהר (שורבין ט'). עצם
כשעורה. מן המט (סוכה ט').
ואינו מטמא באהל.
שום טעם גלל כתיב עד שיהא
שם שערה שלמה או נובלות
או רוב זינוג. צ' שוקס וירן
אחט. או רוב מינו. קשיה
בכריס (שורבין ט'). גפן. מה
שעורו. כ' כדי רביעית יין
לגזיר. בשאר חטויני מיר.
לדעת לתי' תמסקת מיר
(ל') דמלניס ולולבין ועליו
מנעריסן לשיעור רביעית יין.
שלא יתס לכות מלל לן עד
שלא ממנו רביעית יין. ואין
דומה השעור כיום מן המין
מיס למשער ביון. משום דין
עב הוא ואינו ממחר ללל
אלא נעך ונגע על שפת
הכוס יותר מן הכיס (סוכה ט'). תאנה. מה שעורו. צה. כגוררת להוצאת שבת. שיעור כל האוכליס (סוכה ט'). כל כלי בעלי בתים שיעורין. בנקיפין. במוניס. דעד שיעקב כמולא ריחו שם כלי עליו ומקלן טומאה לפי שפעל בית הם
הוא משמחו צ' מרוינס. אבל כלי עמון שיעור טורד נקב כל שהוא (סוכה א') מתמקת כמותו מן הוה לתי' שיש שם על נכר נעמק. דכותה אמרינן שיש על שגל דלעליס חיי ולעשייס
לא חיי (ש"י שבת טז.) לה אמר ויהי טורד. ודמותה מני אמרינן ככר המניע שבת אינו חייב אלא המניע. דהוא חביב לתי' אבל אמר אינו מחייבו (בב"י).